

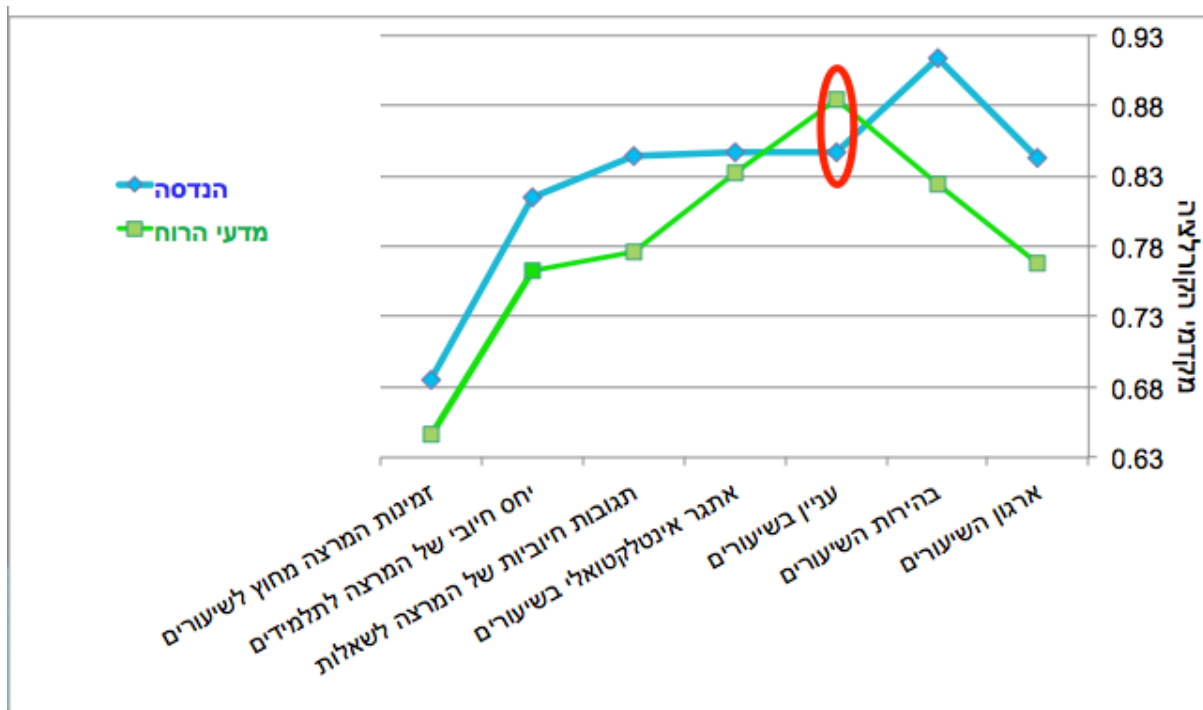
פוסט 13: הבדלים בין-דיסציפלינריים בחשיבות של התנהגויות ההוראה הכלליות

בפוסט 12 ראינו שכדי להיות מורה מצטיין בעיני הסטודנטים צריך להצטיין במיוחד בבהירות, ואחר כך בסדר יורד ביצירת עניין בשיעור, בארגון השיעור וביצירת אווירת כיתה חיובית.

האם יש הבדלים בין-דיסציפלינריים בהעדפות אלו? באופן אינטואיטיבי אנו מצפים שלתלמידי המקצועות ה'רכים' [ראו פוסט 5] כמו במדעי הרוח, אמנויות, חינוך ועוד (ששיטות ההוראה בהם כוללות שיתוף רב של הסטודנטים במהלך השיעור כמו בדיונים ובמשימות קבוצתיות), הבהירות והארגון ימצאו כחשובים פחות מאשר לתלמידי המקצועות ה'קשים' כמו מדעים מדויקים, הנדסה, כלכלה וכדומה, שמרבית השיעורים שבהם מועברים בשיטת ההרצה.

האיור שלהלן מציג את נתוני האיור של פוסט 12, כשהם 'שבורים' על שתי פקולטות (באוניברסיטת תל אביב): הנדסה ומדעי הרוח, עבור סמסטר יחיד. לפי המודל של ביגלן (פוסט 5), תלמידי הנדסה מייצגים את ההעדפות של תלמידי המקצועות ה'קשים' ותלמידי מדעי הרוח, את אלו של המקצועות ה'רכים'.

איור: קורלציות בין הערכה כללית של המרצה (הפריט הגלובלי) לבין שבעת פריטי ההוראה בשאלון, בפקולטות להנדסה ולמדעי הרוח באוניברסיטת תל אביב, סמסטר ב' תשס"ט (על בסיס עשרות אלפי שאלונים)

מה ניתן ללמוד מהאיור?

1. אצל תלמידי המקצועות הרכים, כל הפריטים פרט לעניין בשיעורים נמצאים בקורלציות נמוכות יותר עם הפריט הגלובלי מאשר אצל תלמידי המקצועות הקשים. מסקנה: ההתנהגויות הכלליות של המרצה בהוראה –

אלו המייצגות את יעילות ההוראה - חשובות לתלמידי התחומים הקשים יותר מאשר לתלמידי התחומים הרכים. במילים אחרות, איכות ויעילות ההוראה חשובים יותר לתלמידי התחומים הקשים מאשר לתלמידי התחומים הרכים.

2. הפערים בקורלציות בין שני התחומים גדולים במיוחד לגבי שלוש ההתנהגויות: *בהירות, ארגון השיעור, ותגובות חיוביות של המרצה לשאלות*. התנהגויות אלו חשובות הרבה יותר לתלמידי המקצועות הקשים מאשר הרכים.

3. בהירות ההוראה היא התנהגות ההוראה החשובה ביותר לתלמידי המקצועות הקשים, ובהפרש גדול מכל תכונה אחרת של המורה הטוב. לכן כדי להצטיין בהוראה במקצועות אלו, בהירות ברמה גבוהה היא תנאי הכרחי.

4. יצירת עניין בשיעור – תחזוקת הריכוז והקשב - היא התנהגות ההוראה החשובה ביותר לתלמידי המקצועות הרכים, ובהפרש גדול מכל תכונה אחרת של המורה הטוב. לכן כדי להצטיין בהוראה במקצועות אלו, יצירת עניין בשיעור ברמה גבוהה היא תנאי הכרחי.

5. באופן כללי, אין הבדל משמעותי בין תחומי התוכן השונים בחשיבות המיוחסת להתנהגויות ההוראה הכלליות ובסדרי העדיפויות שלהן. מסקנה זו נמצאה גם במחקר אחר המוצג בפוסט 11 שמסקנתו הייתה: **הסטודנטים מדרגים את המרצה גבוה על הוראתו, כלומר הם שבעי רצון מההוראה, כאשר איכות ההוראה (עניין, אתגר, בהירות וארגון) וגישת המרצה טובות בעיניהם, וזה נכון לפקולטות מתחומי תוכן מגוונים – הן התחומים הקשים כמו הנדסה והן הרכים כמו מדעי הרוח**. תמיכה נוספת על בסיס מחקר היא ע"י Murray and Renaud (1995).

6. למצא האחרון יש השלכות פרקטיות בכך שאין צורך לחבר עבור סקר ההוראה במוסד אקדמי מסוים שאלונים שונים עבור תחומי התוכן השונים אלא ניתן להשתמש בשאלון אחיד עם רשימת אותן התנהגויות ההוראה.

לסיכום:

- לתלמידי המקצועות הקשים חשוב הרבה יותר מאשר לתלמידי המקצועות הרכים שההוראה תהיה טובה: שהשיעורים יהיו מאורגנים, בהירים ושתהיינה אינטראקציות טובות בין המרצה לתלמידים. בהירות היא תנאי הכרחי להוראה טובה.

- לתלמידי המקצועות הרכים חשוב במיוחד, יותר מאשר לתלמידי המקצועות הקשים, שהשיעורים יהיו מעניינים ומרתקים ושהמרצה יתחזק ריכוז וקשב. יצירת עניין בשיעור היא תנאי הכרחי להוראה טובה.

למצאים אלו יש תימוכין במחקרים אחרים, למשל Feldman (1976)

מקורות קריאה

Feldman, K. A. (1976). The superior college teacher from the students' view. *Research in Higher Education*, 5(3), 243-288.

Murray, H. G., & Renaud, R. D. (1995). Disciplinary differences in classroom teaching behaviors. In N. Hativa & M. Marincovich (Eds.), *Disciplinary differences in teaching and learning: Implications for practice. New Directions for Teaching and Learning* (Vol. 64, pp. 31-39).